

ЛИЧНОСТИ

ІЛАРІОН СЕМЕНОВИЧ СВЕНЦІЦЬКИЙ – ПРОФЕСОР КАФЕДРИ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Ольга Сорока

Анотация: Статтята е посветена на известния українски славист и българист Иларион Семенович Свенцицький. В ретроспектива е очертан періодът от неговата работата като професор в Львівския университет.

Ключови думи: Иларион Семенович Свенцицький, Львівський университет.

Видатний український вчений-енциклопедист, спочатку – студент-математик у Львові, потім в археологічному інституті та на історико-філологічному факультеті у Петербурзі, згодом – доктор філософії у Відні з найвищою відзнакою (*summa cum laude*), славист зі світовим ім'ям, філолог, історик мови та літератури, фольклорист, етнограф, палеограф, музеолог, мистецтвознавець, дослідник архітектури старих церков, бібліограф, бібліотекознавець, редактор, публіцист, громадський діяч Іларіон Семенович Свенцицький залишив нащадкам велику наукову спадщину.

Усестороння наукова діяльність професора, зробила його ім'я широко відомим. Його монографії, статті, розвідки, неодноразово були об'єктом досліджень науковців. Про нього написано сотні статей. Досліджувались, описувались, рецензувались та аналізувались його праці філологами – філологічними, музейниками – музейними, мистецтвознавцями – мистецтвознавцями і т.д. Про інтерес до його творчості свідчать три бібліографічні покажчики (Свенцицький 1956, Свенцицький 1996, Свенцицький 2008), а також два збірники, присвячені розкриттю його багатогранних інтересів – це п'ята книга колись заснованого ним збірника «Питання слов'янського мовознавства» (Питання 1958: 3), та ювілейний збірник «Мова, література, музейництво в науковій спадщині Іларіона Семеновича Свенцицького» (Мова 2004), в основу

якого лягли доповіді учасників конференції присвяченої 125-річчю від дня народження вченого.

Незважаючи на те, що про Іларіона Свенціцького написано досить багато, досі ще ніхто не зважився присвятити його постаті монографічного дослідження. Також немає окремої розвідки про період його праці в Львівському університеті, хоча цієї тематики не оминали у своїх статтях колеги по роботі, друзі, соратники, послідовники та учні І. Свенціцького: І. Лозинський, М. Онишкевич, М. Пушкар, І. Єдлінська, М. Гембарович, І. Матвіяс, Л. Коць-Григорчук, Л. Гумецька, І. Галенко, Д. Бандрівський, М. Малярчук, Н. Копистянська, К. Трофимович, Н. Трофимович, В. Моторний, Б. Михайлишин, М. Ярмолук, а також його дочка Марія Свенціцька. Усі ці розвідки мають одну спільну рису у них фігурує приблизно три дати університетського періоду зі скупими коментарями: 1913 р. – затверджений приват-доцентом кафедри слов'янської філології Львівського університету, де працював до початку війни; 1939 р. – знову викладає на кафедрі слов'янської філології Львівського університету; 1944 р. – очолює кафедру і керує нею до 1956 р.

У цій статті зроблено спробу окреслити період праці І.С. Свенціцького у Львівському університеті в ретроспективі. Джерелами для розвідки стали його Особова справа, що зберігається в Архіві Львівського національного університету ім. Івана Франка, усні та вже опубліковані спогади його, учнів, послідовників та колег по роботі, дочки Марії, а також його наукові праці, основою яких були курси лекцій для студентів Університету.

«14 грудня 1913 року Міністр Освіти рескриптом затвердив рішення Збору Професорів Виділу філософського ц. к. Університету Львівського і цим признано Вельможному пану Іларіону Семеновичу Свенціцькому право викладання в характері доцента приватного для порівняння історії літератури слов'янської з окремим узглядненням літератури східно- і південнослов'янської з викладовою мовою руською (*українською*)» **курсив О.С.** (АЛНУ: 8), ця приємна подія, зазначає Р. Бачинський, сталася в житті Іларіона Свенціцького стараннями багатьох українських та польських вчених (Бачинський). Призначення було важливим для вченого, а також корисним для розвитку і розширення славістичних студій слов'янської кафедри, які до того часу здебільшого обмежувались лише україністикою та полоністикою. Відповідно до призначення Іларіон Семенович мав викладати південно- та східнослов'янські літератури. Але як згадують його студенти, професор часто розширював лекції, подавав набагато більше інформації, і «насправді викладав не тільки літературу, а й писемність, культуру, східних слов'ян і пояснював специфіку їхніх культурних зв'язків з південними слов'янами та Візантією» (Галенко 2004: 175).

Окрім викладацької роботи в університеті І. Свенціцький займався і науковою працею. Коли війна і арешт перервали його працю в Львівському університеті й не дали змоги розгорнути викладацьку діяльність, з під пера професора вийшли у світ підручник з російської мови для поляків (Свенціцький 1914), розвідки присвячені окремим слов'янським мовам (Свенціцький 1915, Свенціцький 1920) та багато ін. Доля знову привела І. Свенціцького у стіни Альма Матері у важкі для неї часи у 1934 році від березня цього року до липня 1939 за рішенням Міністра освіти у Варшаві він викладає у Львівському університеті російську мову і літературу для студентів філологів, але вже польською мовою (АЛНУ: 61; Історія 1933), продовжує дослідження «давньої східнослов'янської дипломатики і новітнього описового та порівняльного літературознавства» (Галенко 1997: 17).

У жовтні 1939 року І. Свенціцький очолив кафедру слов'янської філології та до червня 1941 року керував нею. 31 травня 1941 року Вища Атестаційна Комісія у справах Вищої школи при СНК СРСР Протоколом № 20 від 31 травня 1941 року постановила присвоїти І. Свенціцькому вчене звання професора кафедри слов'янської філології та вчений ступінь доктора філологічних наук Львівського державного університету ім. Івана Франка. (АЛНУ: 5) Скористатися своїми новими титулами професор зміг аж через три роки, бо працю в університеті довелося перервати через воєнні події.

У вересні 1944 році за наказом ректора Львівського університету Білякевича та відповідно до штатного розпису І. Свенціцького, затверджено завідувачем кафедри слов'янської філології (АЛНУ: 1), а в 1946 році це призначення було визнане та затверджене Міністерством вищої освіти СРСР і керівництвом освіти УРСР (АЛДУ: 20, 21). Остаточне затвердження відбулося в 15 квітня 1948 року, доктора філологічних наук І. С. Свенціцького – призначено завідувачем кафедри слов'янської філології Львівського університету (АЛНУ: 29).

Перші кроки завідувача кафедри пішли на створення колективу та добір нових кадрів, на їх підготовку до викладацької та наукової роботи. Усвідомлюючи свою місію професор І. Свенціцький з великою відповідальністю та глибоким розумінням поставився до цієї важливої та серйозної справи. До кінця 40-их років, під його керівництвом вдалося укомплектувати основний викладацький кістяк кафедри яким стали викладачі богемісти та полоністи: М. А. Пушкар, Л. Л. Гумецька, М. Й. Онишкевич, С. В. Масляк, Е. А. Воронецький, І. Ф. Шило, Г. К. Ластовецька, К. К. Трофимович, В. А. Моторний, В. П. Андел (Онишкевич 1963: 112), у 1946 році професор запросив викладача болгарської мови, болгарина за походженням М. Д. Малярчука (Трофимович 1983: 215) – сьогодні це видатні імена Львівської славістики.

Професор Свенціцький вимогливий і критичний до себе завжди намагався допомогти, похвалити та заохотити молодих фахівців до праці. З. Розова пригадує як у пошуках роботи сербіста їй порадили звернутися до професора Свенціцького, бо тоді його кафедра потребувала такого спеціаліста. На початках було важко: «Пам'ятаю, з яким трепетом я приступала до відкритої лекції в присутності завідувача та всіх моїх колег з кафедри. Іларіон Семенович строго і уважно слідував за всіма етапами лекції і, на моє велике здивування, похвалив мене на засіданні: «Зоя Гаврилівна – природжений педагог.» Ці добрі слова такого авторитетного славіста додали мені впевненості в мої сили на весь майбутній період нелегкої університетської праці і на захисті дисертації.» (Розова 2004: 171).

В результаті наполегливої праці новосформованого колективу на кафедрі читалися курси з окремих слов'янознавчих дисциплін, що як відзначалося університетськими та міністерськими комісіями: стояли на належному науковому та теоретичному рівні (Онишкевич 1963: 113). І. Свенціцький читав лекції з основоположних дисциплін. Він як випускник Львівського університету, слухач вищих навчальних закладів Петербурга і Відня, у своїх працях спирався на досягнення філологічної думки Заходу і Сходу і значну увагу приділяв вивченню культурної спадщини східних і південних слов'ян. Таке ж скерування мала і викладацька його діяльність. Лекції І. Свенціцького з історичного та порівняльного літературознавства, східнослов'янської дипломатики Х–XVIII ст., проблем розвитку писемності східних слов'ян, кириличної палеографії вагомо збагачували фахову підготовку студентів-славістів» (Галенко 1997: 21, 22). Відмінна філологічна підготовка, глибокі теоретичні знання, постійна робота з пам'ятками, джерелами, давала можливість професору Свенціцькому передавати майбутньому поколінню колосальний масив інформації та якнайближче підводити їх до вирішення складних актуальних проблем тодішнього слов'янознавства. Як викладач-славіст Іларіон Свенціцький намагався виховувати справжніх фахівців своєї справи висококваліфікованих славістів. Він любив студентів, як пригадувала Марія Іларіонівна, а також «цінував їх вроджені здібності – пам'ять в засвоюванні знань з окремих дисциплін, практичне оволодіння слов'янськими мовами, але ще з більшим признанням відносився до їх глибокої зацікавленості предметом, бажання постійно вдосконалюватися, поширювати та поглиблювати свої знання» (Свенціцька 1998: 327).

Вмів Іларіон Семенович прищепити любов до різних областей слов'янського світу, інколи навіть маленькі припущення, скупі дані чи коротка інформація від нього могли стати об'єктом дослідження. Так сталося, мабуть, і у випадку з його учнем К. К. Трофимовичем, якого професор зацікавив лужицькими сербами. «Ще студентом на лекціях професора він чув

багато цікавого про лужичан. Але у Свенціцького було мало інформації про життя цього слов'янського народу після другої світової війни» (Лазор 1997: 41), та це не завадило К. К. Трофимовичу зробити мову, культуру, літературу цього малого слов'янського народу, справою свого життя.

«Нічого аж надто афектного, артистичного, за словами Н. Х. Копистянської, не було в лекціях професора – звичайний тон довірливої бесіди.... Коли, наприклад, розповідав про болгар, він говорив про їхнє уміння вирощувати ярину, про їхні страви, про трояндові плантації, він приніс нам дерев'яну пляшечку, в якій десять чи більше років тому була трояндова олія і все ще зберігався тонкий аромат. Це давало відчуття безпосереднього знайомства з країною, тим важливішого, що для нас тоді, наприкінці 40-х рр., закордонна подорож була чимось абсолютно недосяжним.» (Копистянська 2004: 139).

Надзвичайно любили студенти лекції з болгарської, сербської, хорватської літератури, які професор проводив то в себе вдома, то в садку біля будинку, щоб мати змогу милуватися чудовою природою навколо, часом – в приміщенні Музею українського мистецтва (сьогодні Національний музей у Львові) *курсив О.С.*, чи університеті, щоб студенти могли побачити все те про що професор з таким захопленням і так цікаво розповідав, у стінах де «усе дихало наукою, пошаною до культури інших народів, увагою до нас, молодих adeptів науки» – студентів» (Трофимович 2004: 186). Часто бувало, розповідає професор Моторний, заняття починалося з частування великими спілими грушами з його саду, а у зимові дні, пригадує Неоніла Трофимович, для кожного з присутніх знаходилася склянка гарячого чаю (Трофимович 2004: 186).

Цікавими для студентів були лекції з історії староболгарського, сербо-хорватського письменства, з палеографії: «професор знайомив нас із красою рідкісних рукописних книг ... та вчив нас бачити єдність всіх філологічних наук, бо до літературознавчих спостережень додавались знання мовознавця, фольклориста.» (Копистянська 2004: 140). «Професор ніколи не читав лекції. Він розповідав ..., скажімо про Паїсія Хілендарського..., як бабуся розповідає казки онукам. Але дорослим «онукам» потрібні наукові факти, і професор подавав їх переконливо, послідовно нанизував один на один.» (Трофимович 2004: 186). «Іларіон Свенціцький для мене був чимось великим, – згадує Левко Воловець, колись студент українського відділення, – на лекціях сиділи тихо, щоб часом не пропустити чогось важливого, бо лекції були складними, особливо для тих учнів, що вступили після десятого класу».

Інколи студенти, як годиться мали настрій побити байдики та посміятися, та

професор був поблажливий до таких витівок. Професор Моторний розповів випадок як одного разу на занятті у І. Свенціцького хтось зі студентів пустив по аудиторії написаний на листку анекдот. Пильне око професора зразу ж це помітило, але він не сказав нічого і продовжував розповідати, дочекавшись коли всі прочитали він попросив передати листок йому, зніяковілі студенти не мали виходу, передали листок професору, а той прочитавши його спокійно сказав: «Та той анекдот старий як світ, навіть я його знаю!». І у цьому випадку, також можна побачити вмілий педагогічний такт, життєву мудрість і тонке відчуття гумору професора Свенціцького. Саме так дарував свої знання і вміння молоді Іларіон Семенович, і не лише знання, також він прищеплював велику любов до славного і величного слов'янського світу, мови, літератури, культури, світу добрих, щирих людей, світу невтомних, щедрих, духовно багатих слов'янських народів.

Традицією кафедри за часів І. Свенціцького були слов'янські вечори, що присвячувались ювілейним датам у різних слов'янських літературах: це вечори присвячені Х. Ботеву (Трофимович 1949 б), А. Міцкевичу, Я. Купалі, Я. Коласу, що відбувались за участі та підтримки професора у залах Львівського університету. Зaslугою професора була й організація Славістичного гуртка – центру самостійної наукової роботи (Трофимович 1949 а), активними членами якого були майбутні завідувачі слов'янської кафедри К. Трофимович та В. Моторний. За час його перебування на посаді завідувача кафедри збагатилася літературою кафедральна бібліотека. За його сприяння і за його підтримки побачив світ добре відомий широкому колу слов'янофілів збірник «Питання слов'янського мовознавства» (Питання 1957) у якому сам Іларіон Семенович, а також його учні, публікували свої статті, що було свідченням високого рівня кваліфікації кадрів кафедри слов'янської філології.

Дуже ретельно і скрупульозно Іларіон Семенович готував до друку свої статті, основою для котрих були університетські лекції, деякі з них побачили світ ще за його життя, інші – вже аж після його смерті, а є й такі що чекають свого дослідника і видавця дотепер. Слід зауважити, що особливе місце у філологічному доробку І. Свенціцького займають праці, присвячені південнослов'яністиці та зокрема болгаристиці. К. Трофимович згадує, що І. Семенович «був вченим широкого профілю, але до болгарської літератури відносився з особливим сентиментом» (Трофимович 1984). Дослідники неодноразово звертали увагу на те, що болгарська тематика у його науковому доробку не випадкова та займає у ньому помітне місце, що інтерес до життя, історії, літератури, культури та мови болгарського народу І. С. Свенціцький виявив ще у молоді роки і зберіг його аж до кінця своїх днів. (Галенко 1983: 223;

Лозинський 1976: 3). Доказом цього є чимало розвідок, серед яких найбільш цінною є книга «Нариси з історії болгарської літератури» (Свенціцький 1957), яка написана на основі курсу лекцій для студентів слов'янської філології з «Історії південнослов'янських літератур» та тривалого вивчення творів болгарських письменників IX – XIX ст. і «є першою спробою систематизувати курс болгарської літератури в Україні» (Бахмат 1972: 65). Ця монографія дістала високу оцінку в Україні та Болгарії (Минкова 1958, Божков 1958, Гольденберг 1958, Гольберг 1983) і до сьогодні залишається єдиним українськомовним підручником з болгарської літератури. Болгарська тематика присутня і у мовознавчому доробку професора. Стаття «Етапи формування болгарської, сербської, і української літературної мови» (Свенціцький 1955) вийшла у світ незадовго до смерті професора, і є чи не єдиним при житті надрукованим синтезом лекцій з слов'янського мовознавства, які читав Іларіон Семенович. У праці «Формування болгарської літературної мови (863 – 1762)» (Свенціцький 1957 б), автор робить спробу глибшого аналізу всіх етапів розвитку болгарської літературної мови. Болгаристичний спадок професора детально проаналізовано у статтях І. Галенко та І. Лозинського (Галенко 1983, Лозинський 1976), а за великий внесок у розвиток болгаристики у Львові, І. Свенціцького заслужено вважають основоположником Львівської наукової болгаристичної школи (Горбань 2004: 80; Григораши 2007: 120).

За весь період праці в університеті професор Свенціцький написав безліч рецензій, відзивів на кандидатські дисертації, а також охоче виступав їх опонентом. Як згадує Іраїда Галенко у 1953 році Іларіон Семенович «люб'язно погодився виступити першим офіційним опонентом моєї кандидатської дисертації. Захист відбувався у Київському університеті у червні 1953 р. У своїй рецензії професор позитивно оцінив мою працю, але зробив низку зауважень. З частиною я погодилася, щодо інших обстоювала свій погляд. Професор схвально поставився до моєї аргументації, виявивши при цьому доброзичливе, чуйне ставлення до молодого науковця.» (Галенко 2004: 176).

За свою невтомну працю покладену на вівтар науки і освіти у Львівському університеті імені Івана Франка Іларіон Семенович чотири рази був нагороджуваний подяками: 1946 року за кращі результати в науковій роботі та підвищення якості навчання (АЛНУ: 19); 1953 року за сумлінну працю і громадсько-політичну роботу, за успішну наукову і педагогічну діяльність (АЛНУ: 90); 1954 року за активну участь у науковій роботі і рецензуванні кандидатських дисертацій (АЛНУ: 94); 1956 року за успішну наукову і педагогічну діяльність (АЛНУ: 102). Його неодноразово відзначали серед кращих науковців філологічного факультету

за його вагомий внесок у дослідження слов'янських літератур.

Навесні 1951 року філологічний факультет Львівського університету урочисто відзначав 75-річчя з дня народження і 50-річчя наукової праці І. С. Свенціцького. Дякуючи за організоване свято керівництву університету І. Свенціцький написав: «Свідомий своїх невольних прогріхів в викладацькій роботі, в одному впевняю Вас, що моїм горячим бажанням є – дати молоді таке знання предмету, яке необхідне кожному ... спеціалістові в його роботі ...» (АЛНУ: 66).

На початку 50-х Іларіон Семенович почав часто хворіти. Взимку 1950 просить звільнити його з посади завідувача кафедри з огляду на похилий вік і слабкий стан здоров'я (АЛНУ: 50, 53), а на весні у зв'язку з недовиконанням річної норми навантаження просить перевести його на півставки професора кафедри. 1952 рік був дуже важким у житті вже не молодого вченого. Влада намагаючись усунути його від роботи та підкосити вже і так слабе здоров'я Іларіона Семеновича звільнила його з посади директора Музею на якій він працював 47 років, від заснування музею 1905 до 1952 року. Іларіон Семенович не впадає у відчай «на все пережите дивиться з висоти життєвої мудрості, чесної патріотичної позиції непідкупного українського патріота» (Батіг 2004: 154) та продовжує працювати в університеті.

«Виступаючи на своєму 80-річчі з дня народження і 55-річчі наукової діяльності Іларіон Семенович подав своєрідний звіт про свою наукову, педагогічну і громадську діяльність і закликав присутню молодь «не шкодувати сил для служіння народу» (Трофимович 1996: 10). У серпні 1956 року його, вже тоді важко хворого, відвідала група болгарських вчених, у розмові з ними він з сумом сказав: «Випало перо з моїх рук...» (Свенціцька 1998: 329). Невдовзі професора не стало – але його учні понесли у світ життєву мудрість, добрий педагогічний такт свого вчителя, продовжили пошуки істини на поприщі науки та освіти, «не шкодуючи сил для служіння народу», як казав Професор.

Бібліографія:

АЛНУ: Архів Львівського національного університету імені Івана Франка. Особова справа І. Свенціцького, № 124.

Батіг 2004: Батіг, М. І. Іларіон Свенціцький – "мазепинець", "гайдамака", "український буржуазний націоналіст" – В: Мова, література і музеєзнавство у науковій спадщині І. Свенціцького: Зб. наук. праць. Львів. Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004, 147-154.

Бачинський 1996: Бачинський, Р. Немеркнуче світло – В: За вільну Україну. Чис. 41 (1056), Львів, 1996.

Бахмат 1972: Бахмат, К. П. Українсько-болгарські літературні зв'язки – В: Українське слов'янознавство. 1972. Вип. 7. 62–66.

Божков 1958: Божков, С. Две украински изследвания върху българската литература – В: Литературна мисъл. 1958, № 3, 149–152.

Галенко 1983: Галенко, І. Болгаристика в лингвистических трудах профессора И.С. Свенцицкого – В: Историко-филологические исследования. Великотърновски ун-т «Кирил и Методий». Львовски държавен ун-т «Иван Франко». Велико Търново, 1983, С., 223-232.

Галенко 2004: Галенко, І. Из споминів післявоєнних літ – В: Мова, література і музеєзнавство у науковій спадщині І. Свенціцького: Зб. наук. праць. Львів. Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004, 174–177.

Галенко 1997: Галенко, І. Наукова тематика кафедри слов'янської філології Львівського університету (30-ті роки ХХ ст.) – В: Славистичні студії: (У 2 т.) /Наук. т-во ім. Шевченка. Славистична комісія; ЛДУ ім. І. Франка. Ін-т славістики. Львів, 1997, Т. 1: Матеріали V-го Міжнар. славистичного колоквиуму (Львів, 14–16 трав. 1996 р.). 17–22.

Гольденберг 1958: Гольденберг, Л. І. Дослідження зарубіжних слов'янських літератур на Україні: Бібліогр. огляд книг і журнальних статей. 1946–1957 рр. – В: Радянське літературознавство. 1958, № 4, 130–135.

Гольберг 1983: Гольберг, М. Я. Изучение и издание болгарской литературы в УССР – В: Советская болгаристика: Итоги и перспективы: Материалы конф., посвященной 1300-летию Болгарского государства / Редкол.: Д. Ф. Марков (отв. ред.) и др. Москва. Наука. 1983, 231–236.

Горбань 2004: Горбань, І.П. Фольклор і фольклористика болгар в Україні. Львів, 2004, 256.

Григораш 2007: Григораш, Н.Д. Украинската литературоведската българистика от ХІХ и средата на ХХ век: личности и школи. Велико Търново: Университетско издателство «Св. св. Кирил и Методий». 2007, 168.

Історія: Історія слов'янських літератур у Львівському університеті – В: Діло. 1933. 2 груд. Чис. 319.

Копистянська 2004: Копистянська, Н. Іларіон Свенціцький – педагог, освітянин, вихователь – В: Мова, література і музеєзнавство у науковій спадщині І. Свенціцького: Зб. наук. праць. Львів. Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004, 135–146.

Лазор 1997: Лазор, О. Листування Костянтина Трофимовича із серболужичанами (1957–1979 рр.) – В: Славистичні студії: (У 2 т.) / Наук. т-во ім. Шевченка. Славистична комісія; ЛДУ ім. І. Франка. Ін-т славістики. Львів, 1997. Т. 1: Матеріали V-го Міжнар. Славистичного колоквиуму (Львів, 14–16 трав. 1996 р.). 41–47.

Лобур 2004: Лобур, Н. Мова, література і культура у науковій спадщині І. Свенціцького – В: Мова, література і музейництво в науковій спадщині Іларіона Свенціцького. Збірник наукових праць. Львів, 2004. 5–8.

Лобур 2001: Лобур, Н. В. Ярмолук, М. О. Изучаване на славянските езици в Националния университет “Иван Франко” – В: Българистика 2001. Доклади от международната работна среща София, 21-22 септември 2001. София, № 2, 2001, 62-68.

Лозинський 1976: Лозинський, І.М. Професор І. С. Свенціцький – болгарист (до 100-річчя від

дня народження) – В: Проблеми слов'янознавства. Львів. 1976, Вип. 13, 3 – 14.

Минкова 1958: Минкова, Л. Труд върху българската литература от украински учен – В: Език и литература. 1958, № 3, 227–229.

Мова 2004: Мова, література і музесзнавство у науковій спадщині І. Свенціцького: Зб. наук. праць. Львів. Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004.

Моторний 1959: Моторни, В. Българистиката в Лвовския държавен университет «И. Франко» –В: Славяни. 1959, Кн. 9, 16–17.

Моторний 1967: Моторный, В. А. И. С. Свенцицкий – славист и белорусист – В: Тыпалогія і история славянскіх моў і ўзаемазвязі славянскіх літаратур: (Тэз. дакл. і паведамл.). Мінск, 1967, 104–106.

Онишкевич 1963: Онишкевич, М. Й. Кафедра слов'янської філології Львівського університету (1939–1962) – В: Питання слов'янського мовознавства. 1963, Кн. 9, 111–123.

Питання 1958: Питання слов'янського мовознавства / Редкол.: І. І. Ковалик, Є. В. Кротевич (відп. ред.), О. Н. Мороз. Львів, 1958, Кн. 5, 291.

Розова 2004: Розова, З. Светлой памяти Иллариона Семеновича – В: Мова, література і музесзнавство у науковій спадщині І. Свенціцького: Зб. наук. праць. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. 171–173.

Свенціцька 1998: Свенціцька, М. Іларіон Свенціцький: (Спогади доньки) – В: Збірник праць і матеріалів на пошану Лариси Іванівни Крушельницької, ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України. Львів. 1998. 324–329.

Свенціцький 1934: Свенціцький І. С. Болгарія й Україна – В: Діло. 1934. 18 листоп. Чис. 310; 19 листоп. Чис. 311.

Свенціцький 1955: Свенціцький І. С. Етапи формування болгарської, сербської та української літературної мови – В: Вопросы славянского языкознания. 1955, Кн. 4, 123–129.

Свенціцький 2008: Свенціцький, Іларіон. Біобібліографічний покажчик. Видання 2-ге, розширене, доповнене. Укладач: Л. Панів, Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка. 2008, 678.

Свенціцький 1996: Іларіон Семенович Свенціцький (До 120-річчя від дня народження). Бібліографія вчених університету. Укладач: Л. Панів. Львів: ЛДУ. 1996, 63.

Свенціцький 1956: Свенціцький, І. С. Короткий бібліографічний покажчик. Скл: О.Д.Кізлик, Р.Я. Луцик. Київ: Вид. АН УРСР. 1956, 15.

Свенціцький 1957: Свенціцький, І. С. Нариси з історії болгарської літератури. Львів, Вид-во Львів. Ун-ту, 1957, 150.

Свенціцький 1920: Свенціцький, І. С. Нариси з історії української мови. Львів: Вид-во З друкарні «Діла», 1920.

Свенціцький 1958: Свенціцький, І. С. Огляд історії слов'янських письменств на протязі 1826–1938 рр. – В:Слов'янське літературне єднання. Львів, 1958, 5–22.

Свенціцький 1914: Свенціцький, І. С. Основи відродження білоруського письменства – В: Записки НТШ. 1914. Т. CXVII–CXV, 291–301.

Свенціцький 1951: Свенціцький, І. С. Письменство сербо-хорвацької Приадрії. Львів, 1951, 125. Машинопис.

Свенціцький 1957: Свенціцький, І. С. Формування болгарської літературної мови 863-1762 – В: Езиковедските изследвания в чест на академик Стефан Младенов. *Studia linguistica in honorem acad. Mladenov*. София, 1957, 209–213.

Трофимович 1983: Трофимович, К. К. Болгарская филология во Львовском университете (1939–1981) – В: Историко-филологически изследвания. Великотърновски ун-т «Кирил и Методий». Львовски държавен ун-т «Иван Франко». Велико Търново, 1983, 215–221.

Трофимович 1949 а: Трофимович, К. Гурток – центр самостійної роботи – В: За рад. науку. 1949. 15 січ.

Трофимович 1949 б: Трофимович, К. На честь Христо Ботєва – В: За рад. науку. 1949. 6 квіт.

Трофимович 1996: Трофимович, К. «Не шкодувати сил для народу...» – В: Іларіон Семенович Свенціцький: (До 120-річчя від дня народження): (Бібліогр.показч.) / Уклад. Л. М. Панів; Наук. ред. В. А. Моторний; Відп. за вип.: Г. М. Домбровська, М. М. Павлунь. Львів: ЛДУ, 1996, 9–11.

Трофимович 1984: Трофимович, К. От чистого сердца. Болгаристика на кафедре славянской филологии – В: За рад. Науку. 1984, 12 черв.

Трофимович 2004: Трофимович, Н. Іларіон Семенович Свенціцький – В: Мова, література і музеєзнавство у науковій спадщині І. Свенціцького: Зб. наук. праць. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004, 185–186.

Чорній 1974: Чорній, В. Болгаристика у Львівському університеті – В: Жовтень. 1974. № 9, 121–123.

Ярмолюк 1991: Ярмолюк, М. Българистика в Лвовския университет «Иван Франко» – В: Български език. 1991, Кн. 3, 265–267.

Święcicki 1915: Święcicki H. Praktyczna metoda Języka Rosyjskiego: Do nauki z pomocą lub bez pomocy nauczyciela: Gramatyka. Ćwiczenia. Wypisy. Podręczniki do nauki językow obcych; VI: Metoda Języka Rosyjskiego. Lwów: Nakładem Księgarni Polskiej B. Połonieckiego, 1915, 240.

Інформація про автора:

Ольга Сорока, головний асистент, лектор з української мови

Кафедра слов'янських мов

Софійський університет імені Святого Климента Охридського

бул. Цар Освободітел 15, Софія, 1504,

E-mail: solha@i.ua